

Централізована бібліотечна система
Деснянського району м. Києва
Центральна районна бібліотека № 141

Мистецтво української діаспори Австралії

Бібліографічний нарис

Київ, 2013

Бібліографічний нарис „Мистецтво української діаспори Австралії”, підготовлений за загальносистемним проектом *“Щаслива Австралія – прекрасний край вічної весни”* та *знагоди 65-річчя поселення українців в Австралії*.

Мета видання – висвітлення матеріалів про культурно-мистецькі осередки, які утворювали митці української діаспори для збереження і продовження форм українського національного мистецтва та репрезентації української культури в світовому просторі за допомогою театру, пісенної творчості, музики, танцю, живопису.

Прізвища митців в посібнику подані за алфавітом. В межах рубрик бібліографічний опис джерел згруповано за алфавітом прізвищ авторів та назв творів.

Окремо подано бібліографію про українське мистецтво діаспори в цілому.

Посібник складено на основі літератури, яка є у фондах бібліотек Деснянської ЦБС, та матеріалів, відображених на web-сайтах Інтернету.

Нарис має передмову, зміст та довідковий апарат, в який входить покажчик авторів та назв творів.

Джерела подані за період з 1960 по 2010 рік.

Відбір матеріалу закінчено в травні 2013 року.

Нарис розрахований на бібліотечних фахівців, культурологів, студентів, учнів та широке коло читачів, які хочуть ближче познайомитися з митцями, які приймали та приймають участь в розбудові українського громадського життя в Австралії.

**«...Я скрізь в Європі ходив
І в Австралії блукаю.
Мене буревій зродив
Я Вкраїну шукаю.
Вона далеко звідціль
За морями, далеко,
Десть там за тисячі миль.
Прилинь хоч ти, лелеко...»**
С. Радіон

Укладач: Рокіта Р. О.
Редактор: Баранова Н. А.
Відповідальний за випуск: Курило Т. І.

Зміст

Образотворче мистецтво

Животис	6
Денисенко Л.Д.....	7
Кміт Михайло	8
Мисько Стефан	9
Прудник Ірина	10
Савчак Володимир	11
Садовський Михайло	12
Солдатова Світлана	13
Хвиля Степан	14
Цибульський Василь	15
Чорній Мстислава Іванна	16
Шкільний Валентин	16

Музика

ансамблі	18
Галабурда-Чигрин Марічка	19
хори	21
Корінь Степан	22
Матіяш Василь	23
народна музика	25
Деряжний Петро	26
Мішалов Віктор	27
класична музика	29
МірошникАнатолій.....	29

Т а н ц і

хореографія	32
Березовська Марина.....	34
Денисенко Ніна	33
Сас Микола.....	35
Тиравська Наталія	32
народний танець	36

Т е а т р	37
Гевко Ярослав.....	39
Залеська Ірина	37
Залеський Степан	38
Любарська Дарія	38
Малиш-Федорець Марія.....	39

Епілог	40
---------------------	----

Бібліографія про мистецтво української діаспори в Австралії	41
--	----

Іменний покажчик прізвищ авторів та назв творів	43
--	----

Образотворче мистецтво

Живопис

Українське образотворче мистецтво в Австралії — це особливий соціальний феномен української діаспори який почався після Другої світової війни і який мав золотий період у 1970-х роках.

В 1967 році утворилося єдине художнє товариство під назвою **Спілка Українських Образотворчих Мистців Австралії (СУОМА)**.

Головою і засновником спілки був Степан Місько - художник з Канберри, який їздив до різних штатів Австралії, збираючи українських митців в одну організацію.

Перша виставка спілки пройшла в серпні 1967 року в Театральній галереї міста Канберрі під час першого Українського народного фестивалю.

Виставлялися роботи 17 членів спілки. Після цього, активність художників в Австралії виявилась у річних українських виставках, поодинокі художники брали участь в австралійських виставках і діставали відзначення та нагороди.

У Сіднеї, Мельбурні, Аделаїді, Канберрі вони виявили себе як постійні експоненти, репрезентуючи культуру української діаспори між австралійцями.

Мистецька діяльність членів Спілки виявилась в різноманітних ділянках, як:

- станкове малярство, гравюра, декоративне малярство включно з мистецьким оформленням сцен, фільмів, зал;

- іконопис, монументальна скульптура, різьба;

- книжкова та плакатна графіка;

- навчання мистецтва в австралійських школах;

- створювали українські листівки, здійснювали художнє оформлення грамот, афіш, програмок.

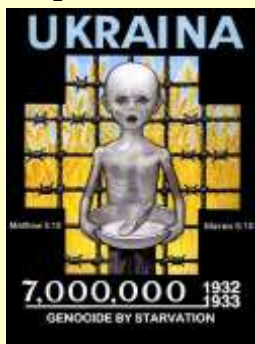
Представниками цього напрямку були:

***Денисенко Леонід Дмитрович,
(1926-)***

*Український графік, художник,
викладач мистецтва.*

Народився у 1926 році у Варшаві.
Крім художньої, Леонід Денисенко отримав також педагогічну освіту.

Плакат «Голодомор»

8 років працював учителем австралійських середніх шкіл, а також викладав живопис та графіку.

Працював ілюстратором книжок в Державному Департаменті технічної та вищої Освіти (TAFE) в Сіднеї.

Живе в Австралії.

Кміт Михайло, (1910-1981)

Художник, живописець.

Народився 1910 року в Стрию.

Закінчивши львівську гімназію, навчався чотири роки в мистецькій школі, а потім рік разом із братом Володимиром навчався у школі Олекси Новаківського.

З 1933 до 1939 року навчався в Краківській академії мистецтв.

З травня 1949 року Австралія стала для художника другою батьківщиною. Кожна вільна хвилина була присвячена живопису.

Напочатку 50-х років ХХ століття Михайло Кміт став одним із найвідоміших митців Австралії.

Австралійські мистецькі кола високо цінили талант і творчість живописця. Його картину **"Моя доня Ксеня"** було визнано 1966 року однією з дванадцяти найкращих творів країни. Композицію **"Еда"** закупила Національна галерея в Канберрі.

В українському мистецтві Михайла Кміта можна зарахувати до найсильніших колористів середини ХХ століття, а в світовому він стоїть найближче до Пабло Пікассо, Кес Ван Донгена і Анрі Матісса.

Помер 22 травня 1981 року.

Відзнаки

- нагорода Блейка за твір на релігійну тематику ("Святий Марко", 1953);

- нагорода Перту (1954);
- нагорода критиків сучасного мистецтва (1955);
- меморіальна нагорода д'Ареї (1956);
- нагорода Сальмана (1957);
- нагорода Мелроза для Національної галереї (1967);
- нагороди Вулари (1968);
- нагорода Сальмана (1970).

* * * * *

Попович, В. Михайло Кміт, (1910-1981) // Сучасність. – 1986. - № 8.

<http://postup.brama.com/usual.php?what=39720>

Місько Стефан, (1912-1886)

Маляр і громадський діяч

Народився у 1912 році у Львові. За фахом - інженер-лісівник.

Малював головно акварелі. Був головою **Спілки Українських Образотворчих Мистців Австралії**.

Стефан Місько відіграв важливу роль у пропагуванні української культури між австралійською елітою в 1960-их і 1970-их роках, в час, коли мало австралійців знали про Україну і українську культуру.

Він започаткував перші зовнішні зв'язки з урядом Австралії в Мельбурні і Канберрі і довгий час тримав тісні контакти з австралійськими політиками.

Він побудував власну **галерею «Misko Art Studies Gallery»** при своїй хаті, яку відкрила дружина прем'єр-міністра Джон Гортон в 1978 році. Тут експонувалися не тільки твори Міська.

Помер 18 квітня 1986 року у Канберрі.

Прудник Ірина, (1939-)

Художник

Народилася у 1939 році у м. Харкові.

У 1949 році разом із батьками переїжджає в Австралію, де продовжує навчання в художній школі.

Ірина Прудник є характерним представником періоду відродження українського національного живопису.

Першою картиною художниці є **”Софіївський собор в Києві”**(1987), написаний у синьо-жовтих тонах.

Напрямок її творчості відображений на картинах: **”Трипільський глечик»**, **”Вишивана стежка”**, **”Весілля”**, відображають філософські та етичні абстракції художника.

Картини Ірини Прудник фігурують в Австралії на міжнародних виставках, демонструючи український живопис.

* * * *

Сербін, С. Нові імена у живописі українців в Австралії : (живопис Ірини Прудник) // Альманах. – Сідней. – 1994. – С. 907–909.

Сербін, С. Українці в Австралії // Українознавство. – К. : KVZCU, 2006. – № 2. – С. 304–313.

Савчак Володимир, (1911-2008)

Художник

Народився 25 травня 1911 року в Бережанах.
В 1921 році вступив до Бережанської гімназії.

Продовжував навчання у Львівському університеті. Малював із захопленням.

У 1936 році склав іспит до академії мистецтв у Варшаві. Згодом студював живопис у Мистецькій академії в м. Вільно. Потім був декоратором у Бережанському театрі «Сокіл», а в роки війни викладав рисунок у Бережанській гімназії.

А далі – Австралія на довгі-довгі роки.

У 1950 році Володимир Савчак стає офіційним членом Мистецтв Австралії і членом Галереї мистецтв у Сіднеї.

Майже кожного року брав участь у збірних виставках Галереї Мистецтв Вікторії в Мельбурні. В тій галереї мав 6 індивідуальних виставок.

Його картини зберігаються в музеях і приватних колекціях Австралії, Канади, США, України та інших країнах.

Як тільки Україна стала незалежною, він передав краєзнавчому музею книгу «**Бережанська земля**» і дві свої картини.

Щорічно до кінця свого життя приїжджав у рідні Бережани і привозив свої картини.

Йому присвоєно звання «**Почесний громадянин міста Бережани**».

Помер 6 березня 2007 року, похований на Голосківському кладовищі у м. Львові.

300 власних мистецьких робіт він заповів рідним Бережанам.

<http://www.report.if.ua/portal/novyny/vidkryetsya-vystavka-zhyvopysu-nevidomyy-savchak>

http://www.galslovo.if.ua/index_old.php?st=93

Садовський Михайло, (1908 р. н.)

Маляр

Михайло Садовський народився в 1908 році на Полтавщині.

Вчився в Київському художньому інституті.

На еміграції з 1943 року. По війні жив в Австрії, звідки переїхав до Австралії і поселився в Сіднеї.

Крім заробіткової праці, займався малярством, мав індивідуальні виставки у Мельбурні і Сіднеї.

Малює портрети, натюрморти, краєвиди, історичні полотна, картини на релігійні мотиви. Серед відомих – «**Виговський під Конотопом**».

Михайло Садовський близько дружив з визначним малярем М. Кмітом, портрет якого виконав.

* * * * *

Садовський, Михайло. Українська журналістика в іменах / за ред. М. М. Романюка. - Львів, 2000. - Вип. 7. - С. 424.

Солдатова Світлана

Художниця-дизайнер

Народилася в **1962 році** у Києві.

Закінчила Київський державний художній коледж ім. Т. Г. Шевченка в 1981 році.

З 1995 р. живе в Австралії, де отримала освіту художника-дизайнера по комп'ютерах і працює в цій галузі (1999).

Працювала у видавництві журналів "Веселка" та "Київ" як ілюстратор, у Київському комбінаті монументально-декоративного мистецтва та Державному дитячому музичному театрі м. Києва.

Член **Національної Спілки Художників України** (1988), член **Спілки Українських Образотворчих Митців Австралії** (1996).

Світлана постійно виставляє свої роботи в Сіднейських галереях (напр. Queen Street Art Gallery, Graphic Art Gallery, Gannon House Gallery).

Її картини зберігаються в колекціях Міністерства культури України, Художнього фонду України, а також у багатьох приватних колекціях Австралії, Європи, Північної Америки, Японії.

Її доробок — понад 40 групових виставок в галузі плаката і живопису в Європі та Австралії.

Хвиля Степан, (1916-2006)

Художник, актор, співак

Народився в 1916 році на Холмщині.

Більшу частину свого життя мешкав і творив у далекій Австралії, куди переїхав в 1949 році і поселився в Сіднеї.

Був співзасновником **першого драматичного гуртка при Українській Громаді** в Сіднеї.

Свої картини виставляв на виставках Спілки Українських Образотворчих Мистців Австралії.

В 1981 році – персональна виставка в Сіднеї.

Його картини **“Екзотика”, “Гам трі”, “Танці”, “Віртуоз”, “Останній абориген”, “Дама трепф”** – це розмова зі світом мовою символів і метафор...

Полотна **“Моя бандура”, “Провід”** засвідчують не лише родовід митця, а й душевний його вирій – це етнічна батьківщина, Україна.

Степан Хвиля малював портрети жінок, мов розгадуючи їхній світ трохи екстравагантний (звідси й авангардова манера живопису в деяких полотнах).

Після смерті відомого майстра, на Батьківщину повернулися його мистецькі твори, передані дружиною художника.

Згідно із заповітом **25 творів живопису** Степана Хвилі привіз в Україну його побратим по мистецтву, теж художник, Петро Кравченко. Експозиція була відкрита у Музеї культурної спадщини.

* * * * *

Третяк, Н. Дарунок Києву // Українська культура.
- 2007. - № 9. - С. 8.

<http://ukrainian-artists.atSPACE.org/chwyla/index.html>

Цибульський Василь, (1904-1992)

Маляр

Народився 14 березня 1904 року на Полтавщині.

В 1929 році закінчив Харківський Художній інститут, з 1931 року навчався в Ленінградській Академії Мистецтв.

В цей час малював декорації в різних містах України для театрів, виконував приватні замовлення, брав участь у конкурсах.

В 1943 році емігрував до Німеччини.

В 1949 році приїхав до Австралії, поселився в Мельборні.

Малював в реалістичному стилі. Виконав багато портретів постатей з української історії та культури, а також українських діячів в Австралії. Влаштував персональні виставки.

Для української спільноти виготовив ряд сценічних оформлень, театральних декорацій, відзнак, малював іконостаси в українських православних церквах.

Член і голова мельнборської секції Спілки Українських Образотворчих Мистців Австралії.

Чорній Метислава Іванна, (1933 р. н.)

Маляр-постімпресіоніст (акварелі, пастелі), педагог

Народилася в 1933 році в Копичинцях на Тернопільщині.

З 1940 року разом з батьками перебувала на засланні в Сибіру. Згодом виїхала на еміграцію до Німеччини, а в 1960 році – до Австралії.

Фахову освіту здобувала у Мистецькій Школі і Західному Педагогічному Коледжі в Аделаїді.

Приймала участь у виставках австралійських митців, мала індивідуальні виставки в галереях Аделаїди. Її твори знаходяться в Коледжі Братів-Християн в Аделаїді, Українському Католицькому Університеті в Римі та приватних колекціях.

Нині Джоанна Чорній, як звать її на далекому континенті, працює у Вищій мистецькій школі, де навчає студентів не тільки малярству, а й комп'ютерній графіці.

<http://artanija.com/articles/17>

Шкільний Валентин Васильович, (1926 р. н.)

*Український фотограф, журналіст,
художник*

Народився 16 червня 1926 року в с. Деснянка, Чернігівської обл.

Вчився в Дніпропетровській художній школі, Московському університеті (факультет

журналістики). Працював журналістом у відомих українських та російських газетах.

З 1994 року проживає в Сідней.

З 1996 року кореспондент «Вільної думки».

Його фотографії *Юрія Гагаріна* знаходяться в Австралійському технічному музеї.

Фотографія видатної Австралійської музикантки *Міріам Гайд* була фіналістом у річному фотографічному портретному конкурсі ім. Сулмана. Ця фотографія тепер знаходиться в Державній галереї портретів в Канберрі.

Остання велика праця — фотоальбом про Сідней.

Член **Спілки українських образотворчих митців Австралії**.

Картини Школьного знаходяться в Державному музеї Королівського військово-морського флоту Великої Британії.

Валентин Школьний видав 16 фотоальбомів про Україну (*«Десна»*, *«Наодинці з тишею»*, *«З Довженкових криниць»*, *«Чернігів»*, *«Карпати»*, *«Полтава»*, *«Ужгород»* та ін.).

Фотоальбоми

Школьний, В. В. Времени неподвластно : фотоальбом. – К. : Мистецтво, 1987. - 131 с.

Школьний, В. В. З Довженкових криниць : фотоальбом / Школьний В. В., Шевченко В. Ф. – К. : Мистецтво, 1984. - 128 с.

Школьний, В. В. Наедине с тишиной: карпатский государственный заповедник : фотокнига. — К. : Мистецтво, 1982. - 127 с.

Школьний, В. В. Хмельницький : фотоальбом. – К. : Мистецтво, 1983. - 96 с.

Чернігів, 1300 / Валентин Школьний, Наталя Кузнецова . – К. : Мистецтво, 1999. - 200 с

Музика

Ансамблі

Українська пісенна творчість славилася не тільки хорами, а й ансамблями.

Необхідно відзначити жіночий ансамбль **“Суцвіття”**, створений у 1949 році у Сіднеї. Його організувала і до останніх років життя (1985) вела **Зіна Мороз-Ковтко**.

Від 1991 року ансамблем **“Суцвіття”** керує співачка **Оксана Рогатин-Василик**.

За минулі роки, під керуванням **Оксани Рогатин-Василик**, ансамбль **«Суцвіття»** збільшився новими членами колективу, поповнився багатьма новими піснями, введено монтажі в концерти та успішно записані два компакт диски.

До складу ансамблю входять здебільшого ті, хто вже народився в Австралії і про Україну знають лише з розповідей батьків

Окрім концертів в Австралії, на які приходять не лише українці, а й люди інших національностей, ансамбль кілька разів гастролював у США, Канаді.

У 2006 році мистецький колектив виступав в Україні.

Особливу увагу привертає “Український народний ансамбль ім. В. Івасюка”, заснований молоддю в листопаді 1979 року, на честь смерті чернівецького композитора В. Івасюка.

**Марічка Галабурда-Чигрин,
(1950-)**

Журналіст, співачка

**«Моє життя обертається навколо
України»**

Народилася 31 серпня 1950 року у Бельгії, у місті Генк.

Має українське коріння. Її мама народилася у селі Завої, нині — Калуського району Івано-Франківської області.

Батьки Марічки — засновники українського громадсько-культурного життя у Бельгії.

Від 9 років співає на імпрезах української діаспори. Навчалася у Державній Королівській Консерваторії в Антверпені.

Виступала у країнах Європи, Канади, Австралії, та України. Мала 17 сольних концертів. Була солісткою хору «Боян» у Бельгії.

З 1977 по 1993 рік працювала редактором та диктором на Австралійському Державному Радіо СБС.

Провела понад 450 інтерв'ю з різними визначними діячами громадсько-політичного та церковного життя діаспори та України.

1984-го року ініціювала створення *Ансамблю імені Володимира Івасюка*. Проспівала в ансамблі два роки.

Марічка зробила і робить дуже багато для діаспорської домівки і України.

Постійно друкується в україномовній пресі світу.

В 2000 році *Фондом ім. Чорновола* була видана перша книжка Марійки Галабурди-Чигрин під назвою **«Україно, моя, Україно»**. Вона розповідає про Україну у житті відомої співачки, журналістки, громадсько-політичної діячки української діаспори Австралії.

Друга книжка-щоденник називається **“З книги мого життя”**. Вона готується до друку окремим виданням. А поки друкується через газетні видання. Марічка описує подорожі Європою, торкаючись тем діаспори, міграції українців і торгівлі людьми, влітаючи різні аспекти української теми взагалі.

Твори

Галабурда-Чигрин, М. Мюнхенські "кадри" загадкового режисера : [С. Параджанов] // Українська газета. - 1995. - 16 берез. - С. 1.

Галабурда-Чигрин, М. Петрові Кравченкові – 75 : [художник] // Новий обрій. - Мельбурн, 1997. - Ч.10.

Галабурда-Чигирин, М. Революція на граніті : [до 20-річчя з початку проведення акції голодування київських студентів восени 1990-го року] // Сільські вісті. - 2010. - 30 верес. (№ 113) - С. 1, 3. - (Сторінки історії).

Галабурда-Чигирин, М. Україно, моя Україно... / М. Галабурда-Чигирин ; [ред.-упоряд. О. Снітовський]. — К. : б. в., 2000. — 183 с. : фотогр.

Хори

Хорове мистецтво займає чільне місце в українському культурному житті Австралії. Окремі хори були організовані ще в Європі. Діяли хори також в переселених таборах Австралії. Вони поставали, як правило, при організаціях, громадах. Хори ставили своїм завданням зберігати і пропагувати українську культуру на зеленому континенті.

З появою українців в Австралії формується пісенна творчість.

У 1949 році українці організували перший чоловічий хор, який у 1956 році реорганізувався у мішаний хор

"Гомін", очолюваний *Й. Клішем*, а від 1989 року ним диригує *Андрій Ситник*.

Хор **«Гомін»** 5 раз брав участь в українських фестивалях, був у турне по Австралії, співав в університетах Аделаїди, мав 12 виступів по радіо і записав одну платівку.

Поруч із **"Гомоном"** у штаті Вікторія у 1949 році виступав із концертною програмою мішаний хор **"Чайка"**, диригентом якого був -

Корінь Степан, (1914 -)

Хоровий диригент

Степан Корінь народився в м. Заліщики 30 липня 1914 року на Тернопільщині.

Закінчив учительську семінарію в Заліщиках та Варшавську Консерваторію.

Диригував церковним хором у Варшаві.

У 1949 році переїхав до Австралії, де відновив хор **«Чайку»**, постійно ним керував.

З 1985 року хор **«Чайка»** гастролював у країнах США та Канаді.

З визною професійністю **"Чайка"** на запрошення виступав у будинку ООН, а з 1991 року гастролював і на теренах рідної батьківщини в м. Заліщиках, де нагороджений грамотою. Також мав запрошення в м. Коломию на святкування 750-ліття, та до Львівської Політехніки.

У 1999 році хор **«Чайка»** відзначав 50-ліття, де співучі голоси мінялися, а диригент постійно один – Степан Корінь.

Виникали також нові молодіжні хори, які своїми прекрасними голосами рівнялися “Гомону”, “Чайці”:

- **Боян**” - українське співоче товариство в Сіднеї, яке пропагує хорову музику в Австралії та обслуговує українську спільноту м. Сіднею, **диригент хору** –

Матіяш Василь, (1911-1982)

Український диригент, співак-баритон, громадський і пластовий діяч

Народився **26 серпня 1911 року** в с. Павелче Станиславівського повіту (Галичина).

Середню і теологічну освіту отримав у Львові. Вчився у Львівському Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка.

У 1943 році закінчив Музичну Академію у Відні, здобувши диплом оперного співака.

Виступав у театрах Європи (Австрія і Німеччина, (1946-47). Співав в операх **«Ріголетто»**, **«Паяци»**, **«Ля Богема»**, **«Севільський цирульник»** та інші.

По приїзді в 1949 році до Австралії організував хори в імігрантських таборах у Бонегіллі та Олборі.

Поселився в Сіднеї, де працював урядником у лісництві і посвятився музичній, громадській, пластовій і церковній діяльності.

Хор «Боян» під керівництвом Василя Матіяша, і «Український Народний Балет» — мистецький керівник і хореограф — Наталя Тиравська. Фото: під час «Шелл» Національного фольклорного фестивалю в 1974 р. Сідней, Австралія.

Від 1953 року і до смерті був - диригентом хору
«Боян»;

1962-1975 - засновником і диригентом хору
«Юний Боян»;

1968-1982 - диригентом церковного хору **св. Андрія** в Лідкомбі;

1980-1982 - членом управи **Союз Українських Організацій в Австралії (СУОА);**

1962-1964 - головою пластової станиці Сіднея;

1980-1982 - головою Об'єднання Українських Католицьких Організацій Австралії;

- співзасновником протияльогольного товариства
«Відродження».

На початку 1950-х років записав платівки власного співу, 1975 року — хору «Боян», 1979 року — платівку народних пісень «Співаночки мої».

Помер 16 червня 1982 року в Сідней (Австралія).

- **“Каштан”** - український народний хор, заснований в Аделаїді у січні 1989 року.

Репертуар складається з українських народних пісень, голосів а capella, переведених у супроводі народних інструментів, найчастіше бандур.

У 1990 році концерт хору «Каштан» транслювало київське радіо;

- **“Сурма”** - мішаний хор при осередку СУМ (Союзу української молоді) в Сідней, заснований в 1967 році.

Хор брав участь в українських святах, виступав перед австралійською публікою.

В репертуарі хору українські народні пісні, класичні твори українських композиторів та церковна музика.

Народна музика

Активно розвивається і українська народна музика. Відкриваються школи гри на бандурі, утворюються кобзарські ансамблі, які знайомлять австралійську спільноту із українським мистецтвом.

У 1974 році Є. Кульчицький і П. Деряжний відкривають у Сідней **“Школу Юних Бандуристів.”**

1978 рік став початком для школи гри на бандурі в Мельбурні, яку організував *І. Якубович*.

У цьому ж 1978 році у штаті Вікторія утворено перший **кобзарський ансамбль “Кольорит”**, який

своїми концертами озвучував пісні українських композиторів. Крім бандурного мистецтва кольоритці займаються грою на фортепіано та солоспівами.

Пізніше, у 1984 році заснований **ансамбль бандуристів ім. Л. Українки**.

Отже, українська музика, будучи далеко від свого коріння, не вмирала.

Представниками полтавського та харківського способу гри на бандурі в Австралії є:

Петро Федорович Деряжний, (1946-)

Бандурист, композитор, диригент, активний громадський діяч.

Народився в Німеччині 2 липня 1946 року. Переїхав в Австралію в 1950 році.

Закінчив інженерські студії в Сіднейському Політехнічному Інституті, а також вокальні студії в Сіднейській Консерваторії.

З 1971 року художній керівник **Ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича та Школи гри на бандурі**.

В 1974 році випустив платівку *«Кобза і пісня»*.
Хоровий диригент.

З 1982-86 диригент *хору "Боян"*, а з 1984 р *хору ім. В. Івасюка* в Сідней, *жіночого хору «Суцвіття»* (від 1986) .

Працював культурно-освітнім референтом СУОА (1980-83) в Австралії.

Зараз Петро Федорович Деряжний живе в Сідней.

Ансамбль бандуристів ім.
Г. Хоткевича в Мельбурні
1971 рік

Мішалов Віктор Юрійович,
(1960-)

*Бандурист, дослідник кобзарства,
композитор, диригент*

Народився 4 квітня 1960 року в м. Сідней.
Закінчив музичний факультет Сіднейського
державного університету (1984 р.), Сіднейський
педагогічний інститут (1986 р.).

В Київській консерваторії з 1979-84 роки, клас бандури (проф. С. Баштана), диригування (проф. М. Т. Щоголь), вокал (проф. М. Єгоричевої та М. Кондратюка).

Рівночасно в Києві вивчав гру на старосвітській бандурі у Г. К.Ткаченка.

Працював викладачем у школах в Австралії та з 1988 року в Торонто (Канада).

Із 1988 року концертмейстер **Української**

В. Мішалов - художній керівник Канадської Капели Бандуристів

Капели Бандуристів ім. Т. Г. Шевченка.

Засновник **Канадської Капели Бандуристів** (1991).

Від жовтня 1999 року - заслужений **артист України.**

2009 рік - **Орден «За заслуги» III ст.**

Дослідник творчості Гната Хоткевича та харківської бандури.

Автор музики до декількох документальних фільмів.

Твори

Мішалов, В. Берегти свою спадщину // Українська культура. – 1994. – №9/10. - С. 34-35.

Мішалов, В. Видатний будівничий бандурного мистецтва – Гнат Хоткевич. - Сідней, 1983. – 68 с.

Мішалов, В. Гнат Хоткевич та створення першої професійної капели бандуристів // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта. Стан і перспективи

: тези доповідей на міжнародній науковій конференції. – Х. : ХДАК, 2004. – С. 212-213.

Мішалов, В. Українські кобзарські думи. – Сідней, 1990. - 138с.

Мішалов, В. Харківський стиль гри на бандурі та Полтавська Капела Бандуристів // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта. Стан і перспективи : тези доповідей на міжнародній науковій конференції. – Х. : ХДАК, 2004. – С. 6.

Література про життя та творчість

Кравченко, П. Віктор Мішалов – бандурист : альманах українського життя в Австралії. – Сідней, 1994. – С. 892-894.

Литвин, М. Струни золотії. – К. : Веселка, 1994. - 117 с.

Класична музика

Анатолій Михайлович Мірошник, (1923-2011)

*Український композитор,
піаніст, педагог, музично-
громадський діяч.*

Народився **Анатолій Михайлович** у Києві **12серпня 1923 року**, де закінчив школу й консерваторію. Після чого він грав у Київському оркестрі.

Під час Другої світової війни усіх членів Київського оркестру німці вивезли до Фрайбурга, що в федеральній землі Баден-Вюртемберг.

Згодом він переїхав до Сіднею, де цілком себе присвятив розвитку української музики та займався її викладанням.

Написав кілька композицій для фортепіано, скрипки, віолончелі, для співаків, оркестру, хору.

Його пісні співає жіночий ансамбль *«Суцвіття»*, котрий було створено у Сіднеї.

Заснував компанію *«Cosmopolitan Record CO»*, що видавала платівки українських співаків в Австралії, таких як Володимир Рихтовський, Таїса Тарас, Яків Рудюк, Зіна Мороз та інших, а також хору Боян. Ці платівки стали рідкістю і колекціонери їх високо оцінюють.

Виступав з концертами по всій Австралії і далеко за її межами.

У 1992, 1993, 1995 роках виступав у Києві на Міжнародному Музичному Фестивалі "Київ фест" .

Анатолій Мірошник удостоївся членства у Національній Спілці Композиторів України.

В останні роки він "повернувся" на українську землю, де його твори сприйнялися дуже прихильно

Помер Анатолій Михайлович **14 липня 2011 року** в Сіднеї.

Музичні твори:

Хореографічна поема «Причинна» (1964);

«Концертна фантазія» (1995);

«Українська Рапсодія» (1995);

Балет «Остання ніч поета», тобто Тараса Шевченка (1996).

Книги:

«**Австраліана**» — збірка 20 музичних творів-етюдів для фортепіано для дітей» (2007);

«**Музика і доля**» - де Анатолій Михайлович описав свою музичну діяльність (2008) ;

«**How do you like Australia?**» (Як вам подобається Австралія?) (2009).

Вищезазначені книги були видані за спонсорства *Фундації Українознавчих студій Австралії* й роздані по музичних школах України.

* * * * *

Білинський, В. Наші культурно-мистецькі сили. Анатолій Мірошник // Українці в Австралії. Матеріали до історії поселення українців в Австралії. - Мельбурн-Австралія, 1966. - С. 671.

Мірошник, Анатолій. Гасла українців Австралії і Нової Зеландії : [біографічна довідка] // Українці Австралії : енциклопедичний довідник. – Сідней : Вільна Думка і Товариство Збереження Української Спащини в Австралії, 2001. - С. 268.

Муха, А. Композитори України та української діаспори : довідник. - К. : Музична Україна, 2004. - С. 207.

Танці **Хореографія**

Крім драматургії на австралійській землі з кінця 50-тих років розвивається і хореографія.

Цікавою є творчість хореографів сучасної української діаспори Австралії. У рівній мірі вони поділяються на дві групи:

- частину складають емігранти з України - спеціалісти в галузі народного танцювального мистецтва, що виїхали у 90-х рр. ХХ ст.;
- решта - нащадки українських переселенців у другому-четвертому поколіннях.

Особливою відзнакою діаспорних хореографів останніх десятиліть є наявність у них базової хореографічної освіти (значний відсоток з них отримали її в Україні) та відповідного артистичного, викладацького й балетмейстерського досвіду.

Прикладом є м. Сідней (1957 р.), де виникає **“Український Народний Балет”** під керівництвом *Н. Тиравської*.

Тиравська Наталія, (1924-) *Балетмейстер, хореограф*

Народилася 9 березня 1924 року в містечку Ківерці біля Луцька на Волині.

Закінчила балетну школу в Польщі.

Наталія Тиравська балетну школу пройшла в супроводі київських фахівців, а під час окупації працювала у Волинському українському театрі.

З 1944 року на еміграції в Німеччині.

В 1949 році переїхала до Австралії і поселилася в м. Сідней, де здобула авторитет як майстер і вчитель танців.

Керувала балетною секцією **Українського Мистецького Товариства** (1950-1956), **Українським Народним Балетом** (1956-1965), ансамблем «**Веселка**» (1965), який гастролював по країнах, де проживала українська діаспора.

З її школи на міжнародній арені звучать прізвища випускників: М. Шлікмахера, Г. Станкевича, М. Пікулика та інших.

Особливість школи полягала в тому, що школа поєднувала вимоги класичного балету із народними танцями.

Поряд зі школою Тиравської існувала українська балетна школа Ніни Денисенко .

Денисенко Ніна, (1906-1978)

Балетмейстер, культурно-освітня діячка

Народилася Ніна Денисенко 15 січня 1906 року в Україні (м. Запоріжжя).

У 1950 році артистка переїхала до Австралії, де стала організатором культурно-освітнього життя, керівником української балетної школи та ансамблю

“Дніпро” (1955) у містах Сіднеї та Ньюкастелі, з яких вийшли видатні популяризатори українського танцю в діаспорі – *О. Гулак, Л. Білокінь, С. Пришляк, Л. Подолянко*.

Ніна Денисенко виховала чимало танцюристів, які поповнили інші танцювальні гуртки та ансамблі (загалом через її школу пройшло понад 300 осіб).

У творчому доробку Ніни Денисенко великі балетні постановки – **“Довбуш”** та **“Причинна”**, які було презентовано не тільки українському, а й загально-австралійському глядачеві.

Непередбачена трагічна смерть талановитого педагога й балетмейстера у 1978 році припинила довголітню плідну працю ансамблю **“Дніпро”**.

Відомими в українських діаспорних колах Австралії та поза їх межами були ім'я: *Залеської Ірини, Саса Миколи, Березовської Марини*.

Березовська Марина, (1914-)

Класична танцюристка, хореограф, педагог танцю, дочка митця-графіка Юрія Нарбута

Народилася Марина Березовська 14 лютого 1914 року.

Вчилася класичного танцю в Києві, була танцюристкою Київського Державного Театру Музичної Комедії (1937-1938).

Під час Другої світової війни працювала в Українському музичному театрі, з яким у 1943 році виїхала до Західної України, а потім до Берліну. У таборі інтернованих м. Гамбурга вела гурток танцю.

У 1949 році артистка емігрувала до Австралії і поселилася в м. Перті.

В 1950 році стала спів засновницею Балетної компанії Західної Австралії.

У 1989 році вона стала хореографом українського ансамблю **“Байда козаки”**.

За заслуги у розвитку танцювального мистецтва австралійський уряд надав М. Березовській:

- звання члена Ордену Австралії.

Сас Микола, (1929-)

Танцюрист, артист театру, педагог

Народився Микола Сас 17 лютого 1929 року в Україні (м. Рахів на Закарпатті).

Вчився у драматичній школі «Нової Сцени» в Ю. Шерегія та балету у балетмейстера С. Махова в Празі.

У 1950 році виїхав до Австралії, де виступав на різних балетних сценах та викладав українські танці в хореографічних студіях протягом 1950-1952 років, а також очолював **українську танцювальну групу** в м. Аделаїді.

Виступав у балеті на австралійських сценах.

Народний танець

Крім хореографії, розвивалися й ансамблі українського народного танцю.

В м. Аделаїда українці заснували танцювальну групу **“Гопак”**. Пізніше в цьому ж місті створена ще одна група **“Євшан”**, яка в 1960 році змінила назву на **“Танцювальну групу Аделаїди”**.

Танцювальні гуртки працювали при молодіжних організаціях.

Сучасне українське народне танцювальне мистецтво в Австралії набуло свого розквіту й надалі розвивається на ґрунті творчої діяльності аматорських хореографічних колективів. Саме вони зберігають яскраві перлини народного танцювального фольклору й поповнюють репертуар новими хореографічними роботами, плідно працюють над удосконаленням своєї майстерності.

Серед найвідоміших українських танцювальних осередків виділимо: **“Ластівка”** (м. Джилонг), **“Євшан”** (м. Аделаїда), **“Веселка”** (м. Сідней), **“Гопак”** (м. Мельбурн), **“Верховина”** (м. Мельбурн), **“Калина”** (м. Брізбан) та інші.

Театр

Значного розвитку та популярності, особливо в 1950-х роках, досяг український аматорський театр, ставши мало не головною формою культурного відпочинку й своєрідним символом причетності широких кіл іммігрантів до українського культурного процесу.

У 1952 році в штаті Вікторія на австралійській землі виникає український професійний театр ім. Л. Курбаса, на чолі якого стояв режисер С. Крижанівський.

Театр ім. Л. Курбаса славився найпопулярнішими українськими спектаклями, а саме:

”Наталка Полтавка” (Котляревського), “Ой не ходи Грицю та на вечорниці” (М.Старицького), «Назар Стодоля» (Т. Шевченка) та інші. Усі постановки п’єс звучали суто українською мовою, винятком була англomовна постановка “Боярині” (Л. Українки) в Брізбені 1956 року.

Театр славився великою майстерністю завдяки професійним акторам львівського оперного театру: сім'ям Залеських, Любарських, Мартинюка та акторам театру ім. Садовського.

Театр ім. Л. Курбаса працює й на даний час.

Залеська Ірина, (1918-1988)

Акторка, хореограф

Народилася 26 січня 1918 року в м. Львові. Закінчила драматичну студію при НТШ у Львові у класі Йосипа Гірника.

У 1949 році приїхала до Австралії, поселилася в Мельбурні. Виступала в провідних ролях в Театрі ім. Л. Курбаса.

Заснувала і вела ритмопластичну студію при українській школі в Нобл Парку (1962-1988).

Померла в 1988 році.

Залеський Степан, (1915-1970)

Актор, чоловік Ірини Залеської

Народився 16 грудня 1915 року в м. Львові.

Закінчив вокальний факультет Музичного інституту ім. М. Лисенка. Пізніше – драматичну студію при Театрі ім. Л. Українки.

В 1949 році приїхав до Австралії і поселився в Мельбурні.

Від 1951 року виступав в провідних ролях Театру ім. Л. Курбаса й був його мистецьким керівником (1958-1963).

Помер в 1970 році в Мельбурні.

Любарська Дарія, (1911-)

Акторка, журналіст-критик

Народилася 30 березня 1911 року на Харківщині.

Закінчила педтехнікум в Ізюмі. Член аматорських драматичних гуртків з 1926 року.

До Австралії прибула в 1948 році і поселилася в Мельбурні. Тут з чоловіком активізувалася у Театрі ім. Л. Курбаса.

Автор понад 100 рецензій на мистецькі теми в українській пресі Австралії.

Малиш-Федорець Марія, (1885-1960)

Акторка

Народилася 20 січня 1885 року в м. Ніжині.

У Києві закінчила гімназію та музично-драматичну школу ім. Лисенка.

Від 1907 року виступала в театрі ім. М. Садовського.

На еміграції з 1944 року.

У 1951 році разом з чоловіком, артистом-співачком Іваном Миколаєнком, приїхала до Австралії і поселилася в Мельбурні.

На українській сцені подружжя було відоме як ***Анастасія та Іван Мартинюки.***

Марія Малиш-Федорець працювала в Театрі ім. Л. Курбаса.

Померла 5 квітня 1960 року в Мельбурні.

актори театру ім. Садовського:

Гевко Ярослав, (1908-1987)

Артист, театральний і громадський діяч

Народився 24 березня 1908 року в м. Львові.

Організатор театральних груп у 1930-х роках, актор в театрі Йосипа Стадника.

На еміграції в Німеччині з 1944 року.

Від 1949 року в Австралії.

Співорганізатор, адміністратор і актор Театру ім. Л. Курбаса в Мельбурні (1950-1963).

Відомий як конферанс'є-гуморист.

Помер 24 березня 1987 року в Мельбурні.

* * * * *

Чуб, Д. Люди великого серця. Із спогадів артистки
М. Малиш-Федорець. – М., 1981.

Епілог

Таким чином, із вище написаного ми простежуємо, що українці в Австралії із приїздом на материк, змогли вирішити одне із найважливіших завдань поставлених перед собою – відтворити українську культуру на чужині.

Найбільшого розвитку вона набула в таких сферах:

- драматургії із розвитком театральних труп;
- пісенної творчості, а саме хорів “Гомону”, “Чайки”;
- хореографії;
- у сферах живопису і літератури.

Українська культура не тільки розвивалась, а й демонструвалась із участю українських емігрантів на міжнародній арені, а в останні десятиліття підтримує контакти із Україною у сферах пісенної творчості, живопису та літератури.

У підсумок можна сказати, що українці в Австралії створили свою маленьку культурну державу – **Україну**, яка є частиною нашої історії України.

<http://www.lysty.com.ua/istorija/73-20100122>

<http://vuzlib.com/content/view/1552/62/>

<http://kkceh.livejournal.com/8095.html>

Бібліографія

про мистецтво української діаспори Австралії

Абліцов, В. Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті / В. Абліцов. – К., 2007.

Альманах українського життя в Австралії. – Сідней, 1994. – С. 15.

Балабан, Я. Зарубіжні українці : довідник / Я. Балабан, Б. Кордан, Б. Кравченко. – К. : Україна, 1991.

Білинський, В. Наші культурно-мистецькі сили. Оксана Тарнавська // Українці в Австралії : матеріали до історії поселення українців в Австралії. - Мельбурн-Австралія, 1966. - С. 670.

Body and Soul : каталог виставки галереї Університету ім. Монаша. - Мельбурн, 1988.

Гуць, М. Виступи мистецьких колективів української діаспори // Народна творчість та етнографія. – 1992. – № 1. – С. 77-80.

Д'якова, О. Діяльність української діаспори в Австралії і її зовнішні міжнародні зв'язки // Українознавство. – 2008. – № 1. – С. 287-292.

Енциклопедія Української діаспори. Т. 4 (Австралія – Азія – Африка). – Київ : Нью-Йорк : Чикаго : Мельбурн, 1995. – С. 9-10.

Заставний, Ф. Українська діаспора / Ф. Заставний. – Л. : Світ, 1991.

Ініціативи австралійських українців : [інформація] // Урядовий кур'єр. – 2005. – 17 серп.

Кульчицький, Є. Школа юних бандуристів у Сіднеї // Новий Обрій. – Мельбурн. – Ч. 7. – 1985. - С. 196.

Левадний, В. Український балет та балетна школа Ніни Денисенко // Новий Обрій. - Мельбурн. – Ч. 2. – 1960. – С. 204.

Мистецтво України : біографічний довідник / упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський ; за ред. А. В. Кудрицького. - К. : Українська енциклопедія, 1997. - С. 171.

Муха, А. Композитори України та української діаспори : довідник - К. : Музична Україна, 2004. - С. 207.

Нитченко, Д. Півстоліття хору "Чайка" та диригенту С. Кореню // Новий Обрій. – Мельбурн. – Ч. 3. – 1997. – С. 235.

Пасічний, Т. Найстарішому українському хорові в Австралії 30 років // Новий Обрій. – Мельбурн. – Ч.6. – 1980. – С. 198.

Рудницький, А. Про музику і музик. - Нью-Йорк : Париж : Сідней : Торонто, 1980. - С. 336.

Троцинський, В. Українці в світі. – К. : Альтернатива, 1999. – 352 с.

Українці Австралії : енциклопедичний довідник // Товариство збереження української спадщини в Австралії. – Сідней, 2001. – 672 с.

Чорнописький, І. Інформація про досвід проживання української громади Австралії // Мандрівець. – 2006. - № 3. – С. 83-85.

Чорнописький, І. Чи звучатиме наша мова на Зеленому континенті // Урядовий кур'єр. – 2005. – 26 трав. – С. 16.

Іменний покажчик прізвищ авторів та назв творів

Абліцов В.	41
Альманах українського.....	41
Балабан Я.....	41
Білінський В.	31,41
Body and Soul	41
Галабурда-Чигрин М.	20,21
Гуць М.	41
Д'якова О.	41
Енциклопедія Української діаспори	41
Заставний Ф.	41
Ініціативи австралійських українців	41
Кравченко П.	29
Кульчицький Є.	41
Левадний В.	42
Литвин М.	29
Мистецтво України	42
Мірошник Анатолій	31
Мішалов В.	28.29
Муха А.	31,42
Нитченко Д.	42
Пасічний Т.	42
Попович В.	9
Рудницький А.	42
Садовський Михайло	13
Сербин С	10.11
Третяк Н.	15
Трощинський В.	42

Українці Австралії	42
Чернігів 1300	18
Чорнописький І.	42
Чуб Д.....	40
Шкільний В. В.....	17,18

